

ТИТО СА ВРХОВНИМ ШТАБОМ У КАСИДОЛИМА

У јесен 1941. године колоне партизанских јединица, у повлачењу из Србије у Источну Босну, промарширале су изнад Прибоја, који тада беше опасан троструким жицама италијанске блокаде. На сат хода одатле удаљено је село Касидоли. Ту су се прикупљале јединице партизанских снага. Од 18. до 20. децембра у касидолској школи боравио је Врховни штаб са другом Титом, непосредно пред формирање Прве пролетерске бригаде.

У зору тог децембарског јутра партизанска војска је преплавила села.

Касидолци су о партизанима и раније понешто чули, али ово је био први сусрет и прво виђење са војницима који су на капама носили црвене петокраке.

Народ се, по навици, плаши сваке војске. Тако и ми. Јер је то био наш први сусрет са толиком војском. Али убрзо смо се уверили да то није војска која угарак носи и за собом оставља мирис паљевине.

Пред касидолском школом неколико домаћина распртили су торбе и из њих повадили хлеб, јабуке, чанкове са кајмаком и пекмезом, субе шљиве. . .

— Ово је за војску. За нашу војску — рекли су. Не^амо друго шта! — снебивали су се.

Пред школом су неки партизански официри, њихове старешине, не знам како су их звали, упозоравали сељаке који су пристизали да се неће примати ништа од хране док се не измери и не плати.

Отишао сам тада на спрат школе да се договоримо о свему. Горе је била прострта отава по патосу, а по њој ћебад. Неки официри су седели на том „миндерлуку“, а други су стајали. Једни су некуд одлазили, други долазили. Један од њих, налаћен на уздигнути јастук био се задубио у читање аката пред собом. Имао ЈС на глави шубару, гшдугачак капут и чизме. Почео сам да се убеђујем са неким официром, говорећи му да ми сељаци нећемо никакву плаћу за намирнице које смо донели, а официр заинтачио па неће да прими док се све то не измери и не плати. Најпоследње, кажем ја, немамо, ето, ни ваге чим би све то измерили.

Онда је онај са шубаром за часак отурио оне папире испред себе и рекао тројници официра и мени да се, пошто нема ваге, процени тежина намирница и да се све то плати по пијачним ценама, а друкчије, рекао је да се не прима ништа. Речено је то благим тоном, али са неким посебним призвуком у гласу ком се није могло противречити. Урадили смо како је рекао.

Тек неколико година касније, када сам видео ратну фотографију друга Тита, препознао сам човека са шубаром, подугачким капутом и чизмама, који се оног децембарског јутра 1941. године беше тако задубио у читање, ту на простртој отави у школи касидолској.

Међу војском беше и један омањи, просед и живахан официр. Час је међу борцима који су смештени у крајњој сеоској кући, час код куvara а опет се могао срести на било којој од сеоских стаза, Са децом је чак и неке разговоре водио. А кад се до Штаба наврати — он је и ту. Био је то Моша Пијаде.

Кад је село сутрадан засуто италијанском минобацачком ватром, партизанске јединице су већ биле кренуле преко Црнуговића за Рудо. Чуло се касније да је тамо формирана бригада. Тамо где су отишли пролетери.

Касидоле је онда зима оковала мразом. Италијанске експедиције заједно са групама домаћих издајника долазиле су у посету селу и грејале се крај ватри запаљених кућа. Два пута су горели Касидоли.

Ханефија ЋЕХОВИЋ